

PANUN pakinoita

”Itämainen” kirjailija pohjoisilla perillä

50 vuotta täyttää tänään Oulunsalossa kirjailija Vilho Sorvari. Hän on syntynyt Viipurissa. Asevelvollisuutensa suoritettuaan hän palveli m.m. Kaukas Fabrik Oy:n laivaaajana ja Viipurin kaupungin satamarakennusosostolla. Luontaisten täpömysten ohjaamana hän siirtyi kuitenkin sanomalehtialalle, työskennellen Viipurin ja Joensuun päivälehdissä sekä myöhemmin Helsingissä vapaana lehtimiehenä. Molempien sotien aikana hän palveli rannikkopuolustusjoukoissa. Sotien jälkeen hän toimitti eri julkaisuja palveli myös kustannusalalla käsikirjoitusten painokuntoon saattajana sekä toimi lyhyen ajan Helsingin poliisilaitoksen liikennetoimiston virkailijana.

Vilho Sorvarin taiteelliset lahjat olivat heränneet jo nuorena. Aluksi hän opiskeli viulunsoittoa säveltäjä Väinö Haapalaisen ohjaamana, mutta jätti musiikin ja ryhtyi harrastamaan maalausta. Tämäkään ei ollut hänen lopullinen tiensä. Jo nuoruudessaan alkaen hän kirjoitti novelleja eri aikakaus- ja päivälehtiin. V. 1945 hän julkaisi värikään esikoisromaaninsa »Kongon Oskari». Tämän jälkeen ilmestyi häneltä »Kultainen frengatti». Teoksellaan »Hammurabi» kirjailija Sorvari loi vankan ja tunnetun kirjailijanimensä. Tämän teoksen jälkeen on hän seurannut valitsemaansa muinaishistoriallista polkuun julkaisten seuraavina teokset »Karthagon merituomari», Semi-

Hammurabi-Sorvari täyttää tänään 50 vuotta, mutta minkä sille mahtaa. Ite se käväisi tuossa juuri, kun tätä piti ruveta kirjoittamaan, mutta minä sanoin, että kiire on, kun pitää kaikenmaailman kirjailijoista kirjoittaa keskellä kesää, täyttävät vuosia ja muuta. Ja ymmärsihän se...

Sanan »kaikenmaailman» voisi tietysti selittää väärin ja pahasti, mutta tässä tapauksessa se hyvin sopii, kun Vilho Sorvari tosiaan on kaikenmaailman kirjailija, kirjailija, joka kirjoittaa kaikenmaailman vanhoista asioista, puhuu puoli neljättä ja neljätuhatta vuotta sitten eläneistä ihmisistä niinkuin salonpääläisistä naapureistaan, on sinut Hammurabin, maailman ensimmäisen lainlaatijan (mitä: oliko se vanhempi kuin Mooses?) kanssa, kartagolaisten maa- jos merisufettienkin, vieläpä kauniin kuningatar Semirabiksenkin kanssa, hyvä kun ei Abrahaminkin kanssa. Mutta on ja pysyy mukavana satamakausana kirjailijanakaan kiellä, etpungin poikana silti eikä kuuluita on kerran juonut veljenmaljat Kongon Oskarin kanssa.

Henkilötiedoista tässä lehdessä tietysti ilmenee, mitä tekemistä Pohjois-Pohjanmaalla ja

Oulun seudulla on Vilho Sorvarin kanssa muutakin kuin kirjallinen tuttavuus. Mutta minkä takia kirjailija Sorvari asuu Oulunsalon Salonpään Pajuniemessä, se siitä ei ilmene. No — satuma ka se lähinnä onkin eikä sitä varmasti monikaan ymmärrä, ei salolainen paremmin kuin helsinkiläisenkään, helsinkiläinen yhtä vähän kuin salonpääläinen, josta moni mielellään lähtisi Helsinkiin, kun taas helsinkiläinen ei mielellään lähtisi Saloon. Kirjailijoilla on oikkunsa ja puuskansa. Tätä ennen Sorvari asui Katajanokalla, joka on kivitulosaaari Helsingin Etelä- ja Pohjoissatamien välillä. Hänestä oli Hammurabi-romaanin ansiosta vuonna 1949 tullut maankuulu kirjailija, jolle kirjallisuusarvostelijat niinkuin assyriologit ja nuolenpääkirjoituksen taitajat kilvan syytivät kiita. Katohan Sorvaria, sellainen Hammurabi! Kuuluisuus kävi kuitenkin aikaa voittoan hankalaksi eikä kuuluisuudellakaan sitäpaitsi saanut asuntoa. Oli ollut muitakin, paljon raskaampakin murhetta, juuri ennen tätä menestyksestä, sitten uusi avioliitto, kotirauhan ja työrauhan kaipuu jne. Pitäähän kysyä, mistä se kirjailija tiesi sinne Salonpään tulla! Siellä hän oli

ollut jo hyvän aikaa, ainakin yhdenkesän, tuon iki-ihanahan kesän -50, kun asiasta vasta kuulin. Hiljaa oli siis ollut ja on oikeastaan ollut koko ajankin. Hänhän on siellä sitä varten, että kirjoittaisi kirjoja. Jos siis oli sattuma, että Sorvari eksyi Salonpään, niemekkeeseen Limingän- ja Kempeleenlahtien välissä, karulle kannakselle, niin oli kauniin kesän ja toivottavasti myös itsensä Oulusalon ansiota, että hän otti ja osti koko pienen tilan, repi alas vanhimmat rakennukset, piharötelöt, korjaili torppaa sen verran, että siinä saattoi ruveta talvehtimaan, ja jäi asumaan. Minä, jolla on ollut ilo kasvaa näillä maisemilla ja jolle on suotu onni nauttia auringonlaskusta ja värileikeistä meren äärellä tänä päivänäkin, luulen hieman tajuavani, mikä näissä karun kauniissa-kesämaisemissa kiehtoo kirjailijaihmissen, sellaisen kuin Sorvarin, mieltä, vaikka yhtymäkohtia itämaisiin maisemiin ei löydykään. No, tarvitseeko löytyäkään, sitä vartenhan kirjailijalla on mielikuvituksen ja kirjoitustukensa.

Perämeren rannalla on tämä entinen Viipurin poika ja Uuraan kasvatti messipojaksi yritännyt, kersanttina palvelut ja toimittajana toiminut mies viihtynyt ja siellä on hän antanut muodon ja sisällön jo monelle kirjalle, monelle henkilöhaunalle kuten Kartagon merisufetille, joka ehti olla ylipäällikkönä ja soutuorjana, viidakon

erakkona ja tulivuoren jumalana; kuvankaunille Ninigigulle, josta tuli Assyrian kuningatar Semiramis, joka harrasti puutarhanhoitoa niinkuin entisen vaahtosen ja nykyisen Sorvarin tilan (rekisterinumero se ja se) isäntäkin; vanhalle ruukuntekijälle ja hänen nuorelle ja kauniille vaimolleen ja heidän orjalleen; nyt viimeksi ezeniläisille sadunseppittäjille, jotka lähiaikoina käyvät läpi Otavan kirjapainon ja ilmestyvät syksyn kirjamarkkinoita sadunkerronnallaan viihdyttämään.

Eikö se kirjoita mitään Oulunsalosta, voi joku kysyä. Ei, ei ainakaan vielä. »Se», kuten me oulunseutulaiset ylen kohteliaasti sanomme, on juuri valanut sokkelin uuden kotinsa terrassia varten, muurannut siihen hieman reunusmuuria ja kiiruhittiä äsken jäätelöpakkaksineen ja pikkuleipäpusseineen jatkamaan seinien pystytystä. Vanhan torpan tilalle nousee nimittäin nyt asiallinen omakoti, jonka piirustukset taitavat olla kuninkaallisen hoviarkkitehti Sorvarin käsialaa. Onneksi olkoon, talo ja vuodet!

Ehkä se vielä kirjoittaa Salonpäästäkin, jos sattuu Kongon Oskari pistäytymään Toppilassa tai Eteläsatamassa tai Varjakan redillä.

Panu